

LBRIS

We know
books

Éric Branca

Nu vreau război!

Interviurile uitate ale lui Hitler (1923–1940)

Traducere din limba franceză de Alina Pavelescu

Prefață de Mioara Anton

CORINT
ISTORIE
—2022—

Cuprins

<i>Prefață</i>	5
<i>Cuvânt-înainte</i> . „Speranța imbecililor”	11
I. HITLER ȘI PRESA STRĂINĂ. ISTORIA UNEI FASCINAȚII	33
Jurnaliștii, la fel de importanți ca tunurile?	37
„Putzi” Hanfstaengl, agentul american al lui Hitler	41
Karl von Wiegand, de la Kronprinz la Führer	55
<i>Galaxia Daily Mail</i>	57
Legăturile primejdioase ale Associated Press	64
Strania aventură a lui Gustave Hervé	71
Rețeaua foștilor combatanți francezi și Comitetul Franco-German	77
II. HITLER ÎN TEXTE 1923–1940	95
1. „Evreul este distrugător prin natura sa”	97
2. „Ați greșit adresa”	103
3. „Evreii nu au de ce să se teamă, atâta vreme cât nu încercă să se amestece cu noi”	110
4. „Nicio înțelegere nu este posibilă cu Franța”, ...	116
5. „Să presupunem că Roșii ar da foc Camerei Comunelor...”	123
6. „Caut de lucru pentru toți germanii!”	129
7. „Sunt insultat, spunându-se mereu că vreau război. Oi fi nebun?”	136
8. „Am salvat Europa din haos”	141
9. „Prioritatea mea este, mai mult ca niciodată, să pun capăt psihozei războiului”	147

10. „Nu este posibil ca foștii combatanți să nu impună pacea în lume!”	154
11. „Ce om de stat ar putea, astăzi, să vizeze o cucerire teritorială prin intermediul unui război?”	158
12. „Dacă reușesc apropierea franco-germană așa cum vreau, aceasta ar fi o rectificare demnă de mine! Rectificarea mea o voi înscrie în marea carte a Istoriei!”	168
13. „În străinătate, se crede că Germania... trăiește sub un regim dictatorial”	177
14. „Este puțin ridicol să spui că germanii nu sunt liberi” ...	184
15. „Respingem antinomia dintre util și frumos”	194
16. „America a americanilor, Europa a europenilor” ...	200
III. CE S-A ÎNTÂMPLAT CU EI?	213
Abel BONNARD (1883–1968)	215
Fernand de BRINON (1885–1947).....	218
Alphonse de CHÂTEAUBRIANT (1877–1951)	220
Robert CHENEVIER (1901 –?)	221
Sefton DELMER (1904–1979).....	222
Max FRAENKEL (date necunoscute)	223
Jean GOY (1892–1944).....	224
Gustave HERVÉ (1871–1944).....	224
Bertrand de JOUVENEL (1903–1987).....	226
Hans V. KALTENBORN (1878–1965).....	228
Robert MONNIER (1888–1939).....	228
Anne O'HARE McCORMICK (1880–1954).....	229
Alfred PEARSON (1869–1939)	229
Ward PRICE (1886–1961)	230
TITAŢNA (1897–1966)	230
George VIERECK (1884–1962)	231
Karl von WIEGAND (1874–1961)	232
<i>Repere cronologice</i>	233
<i>Bibliografie selectivă</i>	241
<i>Index</i>	245

München, joi, 10 noiembrie 1938. Pentru prima dată de când a ajuns la putere, Adolf Hitler se adresează în persoană patronilor și redactorilor-șefi din presa germană. Îi cunoaște pe cei mai mulți, fiindcă jurnalele autorizate de regim le-au fost încredințate celor mai vechi susținători ai săi; i-a primit pe mulți în particular, însă pe toți împreună, încă niciodată. De obicei, îi delegă această sarcină lui Joseph Goebbels, considerând că autoritatea ministrului propagandei este suficientă pentru ca ordinele sale să fie respectate cu scrupulozitate. De această dată totuși Führerul a ținut să le vorbească fără intermediar, ba mai mult, în cel mai mare secret, celor cărora le-a încredințat misiunea de a modela opinia publică. Sunt prezente presa scrisă, radioul și chiar televiziunea aflată abia la început¹. Fiecare dintre cei 400 de invitați a fost avertizat personal de Gestapo că nu va fi tolerată nicio indiscreție.

---

¹ Inaugurată în 1935 – în același an cu cele din Franța și Marea Britanie și cu șase ani înaintea Statelor Unite – televiziunea germană a început să ia amploare odată cu Jocurile Olimpice din 1936 pentru a ajunge la 3 000 de abonați în 1940, în special locuri publice (berării și, mai ales, spitale, destinate răniților de război).

Este adevărat că mesajul nu este unul obișnuit: începând din acea zi, le anunță „șeful”¹, prioritatea jurnalelor germane nu va mai fi aceea de a lăuda beneficiile păcii, ci de a pregăti poporul pentru război.

Ani la rând, împrejurările m-au obligat să nu vorbesc despre altceva decât despre pace. Doar insistând mereu asupra intențiilor noastre pacifiste am putut să redau treptat Germaniei libertatea, dotând-o totodată cu armele ce îi vor fi necesare în etapa următoare. Dar a venit vremea să reeducăm psihologic poporul german, făcându-l să înțeleagă că anumite scopuri nu pot fi atinse decât prin forță, atunci când calea pașnică a eșuat. Vă revine deci să ajustați prezentarea evenimentelor la această necesitate².

Nu mai este nevoie, așadar, să îndulcească opinia internațională cu simulacre inutile: farsa de la München, petrecută cu două luni înainte, l-a convins pe Hitler că putea, de acum, să înainteze fără acoperire. Și, mai ales, fără să negocieze. Dacă, din teama de război, Franța și Marea Britanie au fost destul de lașe pentru a-i oferi, fără rezistență, o bucată din Cehoslovacia și, în treacăt, pentru a-și abandona un aliat, data viitoare le va pune în fața faptului împlinit. Respectiv, dispariția pur și simplu a statului ceh, programată pentru primăvara lui 1939.

Fiindcă, luând în stăpânire provincia sudetă, majoritar germanofonă, fostul caporal austriac n-a fost doar fidel programului său de a reuni sub o singură umbrelă toate minoritățile germane pe care vicisitudinile istoriei – și în special Tratatul

¹ „Der Chef”, așa îl numeau între ei cei care lucrau de obicei cu Hitler, preferând acest apelativ celui de „Führer”, mai solemn.

² Hildegard von Kotze și Helmut Krausnick, *Es spricht der Führer. Sieben exemplarische Hitler-Reden* („Führerul vorbește. Șapte discursuri revelatoare ale lui Hitler”), Sigbert Mohn, Gütersloh, 1966.

de la Versailles – le dispersase în afara comunității naționale (*Volksgemeinschaft*), ci a oferit celui de-Al Treilea Reich și un atu strategic major: controlul redutabilelor fortificații pe care Cehoslovacia le construise, exact pe teritoriul sudet, pentru a se apăra de o invazie germană din nord¹. Altfel spus, consimțind să semneze Acordul de la München, Londra și Parisul deschiseseră Wehrmachtului drumul către Praga!

Jurnaliștii, la fel de importanți ca tunurile?

Hitler înțelesese totuși că nu va putea repeta operațiunea la infinit. Cu Cehoslovacia, de ce nu, dar cu Polonia, următoarea lui pradă? Cât despre Franța, nu se putea imagina că aceasta se va înclina atunci când Germania îi va cere să îi cedeze Alsacia-Lorena. Înainte de a trece la etapa următoare, el ține deci să îi felicite pe jurnaliștii germani pentru ajutorul dat mării lui opere de adormire a opiniei publice:

Este un succes, domnilor, un succes uriaș. Un succes atât de mare, încât lumea nu-i poate încă măsura extraordinara

---

¹ Construite începând cu 1935, cu sprijinul inginerilor francezi, aceste fortificații erau, așa cum o mărturisea chiar el, coșmarul lui Hitler, care observa cu dreptate că, spre deosebire de Linia Maginot, întreruptă la frontiera belgiană, ele nu puteau fi evitate, nici pe la vest, nici pe la est... Primul lui gest după semnarea Acordului de la München a fost să meargă la fața locului însoțit de generalii săi și să constate *de visu* redutabila eficacitate a liniei de apărare cehe. S-au organizat imediat aplicații pentru a testa muniția destinată să fie folosită împotriva blindatelor, muniție care, în iunie 1940, va fi utilizată pentru a distruge forturile Liniei Maginot. Înțelegem de ce, imediat după ce președintele Consiliului de Miniștri francez, Édouard Daladier, și prim-ministrul englez, Neville Chamberlain, au parafat documentul de recunoaștere a Acordului de la München, Hitler a intrat furtunos în biroul secretarelor sale, pe care le-a îmbrățișat declarându-le: „E cea mai frumoasă zi din viața mea!”

semnificație! Eu însumi nu mi-am dat seama cât de important este decât după ce m-am aflat, pentru prima dată, în mijlocul fortificațiilor cehe. Acolo am înțeles că am cucerit, fără a trage niciun foc de armă, o linie de front de 2 000 de kilometri! Da, domnilor, grație eficacității propagandei noastre, înrolată în serviciul unei idei, am preluat controlul asupra a 10 milioane de oameni răspândiți pe 100 000 de kilometri pătrați¹.

Aceste complimente adresate de Hitler aparatului de propagandă al regimului, a cărui inimă pulsândă o constituie presa, spun totul despre rolul strategic crucial pe care i-l rezervase: cel de substitut al forței militare atâta vreme cât reînarmarea Germaniei nu era terminată. Propaganda, la fel de importantă ca tunurile? Este exact ceea ce notează Goebbels în jurnalul său, la 21 februarie 1939, atunci când obține din partea Cancelariei dreptul de a o superviza, inclusiv împotriva opiniilor armatei:

Am avut grijă ca soldătimea să nu treacă în fața propagandei. Ar fi un mare pericol. Avem suficienți soldați, dar nu suficienți propagandiști buni. Și sunt la fel de importanți².

Fapt revelator: după ce le-a cerut jurnaliștilor „săi” să pregătească țara pentru un conflict iminent, Führerul nu va mai considera necesar să acorde interviuri corespondenților străini. Cu o singură excepție: aceea a trimisului special al grupului Hearst, americanul (de origine germană) Karl von Wiegand, la 11 iunie 1940, cu patru zile înainte ca trupele germane victorioase să intre în Paris. La acea dată, Al Doilea Război Mondial începuse de zece luni, Polonia, Țările de Jos, Belgia și Luxemburg erau deja rase de pe hartă și, în mai puțin de o săptămână, Franța

¹ *Ibid.*

² Joseph Goebbels, *Journal*, vol.I, 1933–1939, Tallandier, Paris, 2007.

avea să implore un armistițiu. Pentru ultima dată în cariera lui, Hitler vrea să convingă lumea că dorește pacea – în special Anglia, căreia i se va adresa curând și oficial¹, dar și Statele Unite, cu care punțile nu sunt încă rupte și pe care dorește, din motive de înțeles, să le descurajeze să se implice în afacerile europene²...

Printr-o ciudată ironie, un jurnal american este, astfel, cel care publică ultimul interviu al liderului nazist, așa cum tot un jurnal american îl publicase și pe primul, cu 17 ani mai devreme. Publicat în numărul din octombrie 1923 al *American Monthly*, acesta apărea în contextul unui portret făcut tânărului șef al NSDAP³ de către scriitorul american George Viereck.

Hitler nu avea atunci decât 34 de ani și, în câteva săptămâni, avea să intre în istorie prin încercarea de a răsturna guvernul regional al Bavariei – puci al cărui eșec îl va duce, pentru 13 luni, la închisoarea în care va redacta *Mein Kampf*.

Scriitor, jurnalist și poet, Viereck, 39 de ani, a devenit celebru în 1907 prin publicarea romanului fantastic cu titlu profetic, *La Maison du vampire*, povestea unui hoț de suflete ce îi seduce pe scriitorii care se apropie de el până la a-i face să-și piardă personalitatea și, în cele din urmă, rațiunea. În 1910 s-a raliat pangermanismului lui Wilhelm al II-lea, publicând un

---

¹ În Reichstag, la 19 iulie 1940, Hitler va propune Regatului Unit o pace separată, făcându-l pe Churchill unicul responsabil de continuarea războiului.

² A se vedea articolul „L'Amérique aux Américains, l'Europe aux Européens”, p. 233.

³ În septembrie 1919, Hitler a aderat la Partidul Muncitorilor Germani, DAP (*Deutscher Arbeiterpartei*), fondat de Anton Drexler; apoi, în anul următor, l-a transformat în Partidul Muncitoresc Național-Socialist German (NSDAP, *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei*), a cărui conducere a preluat-o înlăturându-l pe Drexler.

eseu provocator, *Confessions d'un barbare*¹, și chiar a lansat un hebdomadă, *Fatherland*² (*Vaterland*, în germană), tipărit în 80 000 de exemplare și care a fost interzis după intrarea în război a Statelor Unite împotriva Germaniei, în 1917... Trebuie spus că Viereck, ai cărui părinți emigraseră în Statele Unite când el avea 12 ani, nu este un oarecare: tatăl lui, Louis, trecea drept fiul natural al lui Wilhelm I, regele Prusiei devenit kaiser prin proclamarea Imperiului German în Galeria Oglinzilor din castelul de la Versailles, la 18 ianuarie 1871³.

De la prima sa întâlnire cu Hitler, George Viereck cade instant sub vraja lui. Va continua, bineînțeles, să publice interviuri cu principalele personalități ale timpului său – Clemenceau, Mussolini, Henry Ford, Oswald Spengler și chiar Albert Einstein –, dar numai în favoarea Führerului își va mobiliza, din acel moment, întreaga sa capacitate de influență. Astfel, în 1932, el alege prestigiosul hebdomadă *Liberty Magazine*, proprietatea familiei McCormick⁴, pentru a reedita, însoțit de o lungă

¹ În 1900, Wilhelm al II-lea pronunțase un discurs controversat în care făcea apologia hunilor. Vorbind în fața corpului expediționar german trimis să reprime, în China, Revolta Boxerilor, care atacaseră, printre altele, și Legația germană de la Beijing, kaiserul declarase: „Năpusțiți-vă asupra inamicului, striviți-l! Fără milă! Fără prizonieri! Cel care vă va cădea în mâini va fi un om mort: acum o mie de ani, hunii lui Attila și-au făcut un nume care răsună formidabil încă și azi, în amintiri și în povești; fie ca numele de german să capete în China aceeași reputație, pentru ca niciodată un chinez să nu mai îndrăznească să privească pieziș Germania!”

² *Patria*.

³ Louis Viereck, care nu a fost niciodată recunoscut oficial de Wilhelm I, a fost totuși considerat, până la moarte, de către Hohenzollerni, membru cu drepturi depline al familiei.

⁴ Familia McCormick, care a construit imperiul mașinilor agricole cu același nume, erau pe atunci niște izolaționiști fanatici, iar jurnalele

prezentare, interviul din 1923. Hitler este acum pe punctul de a prelua puterea, iar Viereck se poate lăuda că a intuit corect destinul eroului său. Devenit cancelar, acesta din urmă îl va primi pentru a-i mulțumi, iar în 1934, discipolul lui va reuni 20 000 de persoane la New York, la Madison Square Garden, la o întrunire în favoarea „noii Germanii”... Ceea ce îi va aduce supravegherea din partea FBI și porecla de „George Svastica Viereck”.

„Putzi” Hanfstaengl, agentul american al lui Hitler

Dar cum a fost Viereck – primul jurnalist străin care l-a întâlnit pe Hitler – direcționat spre această pistă când, pe atunci, doar un francez și un american¹ îi citaseră numele, și încă numai în niște întorsături de frază? De către un alt american de origine germană care va juca un rol esențial în stabilirea legăturilor dintre Hitler și presa internațională: Ernst „Putzi” Hanfstaengl.

Adevărat Fregoli al național-socialismului, acest licențiat de la Harvard, născut la München în 1887 (cu doi ani înaintea lui Hitler) dintr-un tată german, negustor de artă, prieten al

---

pe care le dețineau (mai ales *Chicago Tribune*, condus de Robert R. McCormick, zis „Colonelul”) se vor pune până la capăt intrării în război a Statelor Unite împotriva Germaniei hitleriste.

¹ Primul jurnalist străin care l-a remarcat pe Hitler a fost un francez, André Lang, de la *Figaro*, care, la 25 august 1922, relatează despre manifestațiile organizate la München sub ferestrele Legației Franței, de către o ciudată organizație – „Hitlerii [*sic*]” – care defilează „cu drapelele în frunte, împodobite cu o cruce încârligată [*sic*]”. Apoi, la 21 noiembrie 1922, în *Wall Street Journal*, putem citi aceste rânduri antologice semnate de Cyril Brown: „Mai multe surse de încredere și bine informate au confirmat ideea că antisemitismul lui Hitler nu este atât de sincer și de violent pe cât pare și că el folosește mai ales propaganda antisemită ca o momeală pentru a-și atrage noi adepți...”

familiei regale de Bavaria, și o mamă americană, descendentă a doi generali din Războiul de Secesiune, a devenit intim al Führerului în 1922... Aceasta înainte de a fi fost însărcinat să-l supravegheze și înainte de a redeveni, la sfârșitul anilor '30, agent american, iar în 1942, consilier apropiat al lui Roosevelt pe probleme germane!

Totul începe în 1921 la München, unde tânărul „Putzi”¹, care a locuit în timpul Primului Război Mondial în Statele Unite (și a profitat de asta pentru a se însura cu fiica unui industriaș german, de asemenea emigrat), este însărcinat de prietenul lui, Warren Delano Robbins², să urmărească agitațiile politice din Bavaria. Efemeră republică „sovietică”, în 1918, aceasta era, la acea vreme, teatrul unor confruntări violente între comuniști și trupele neregulate, soldații recent demobilizați care, respingându-i deopotrivă pe „trădătorii din noiembrie” (guvernul, acuzat de a fi negociat armistițiul „pe la spatele” armatei) și subversiunea bolșevică, vor forma leagănul originar al național-socialismului.

Fascinația apare încă de la prima reuniune publică hitle-ristă la care a asistat Hanfstaengl – o întrunire contradictorie, la care naziștii abia dacă sunt majoritari, iar comuniștii sunt bine reprezentați – așa cum el însuși va povesti în pasionantele sale *Memorii*:

În primele zece minute ale discursului său, [Hitler] a rămas în expectativă, rezumând cu multă claritate evenimentele istorice din ultimii trei sau patru ani [...]. Apoi, simțind

¹ Poreclă de alint dată copiilor mici, care s-ar putea traduce prin „șoricelul” sau „mititelul”, „Putzi” este cu atât mai puțin potrivită personajului, cu cât acesta măsoara 1,98 m!

² Văr primar al lui Roosevelt și coleg cu Hanfstaengl la Harvard, Robbins preluase postul de prim-secretar al Ambasadei americane la Berlin.

că a captat atenția auditoriului, s-a sprijinit ușor pe piciorul drept, a pășit nonșalant cu stângul, ca un soldat în poziția „pe loc repaus” și a început să-și folosească, în mod calculat și cu o mare expresivitate, gestică mâinilor. Vorbea apăsător, fără să schelălăie sau să latre, așa cum va face ulterior din plin; și găsea poante de un umor batjocoritor, pe care le plasa admirabil, fără a fi totuși agresiv. Țintea în toate direcțiile. [...] Când s-a încălzit, debitul i s-a accelerat, mâinile lui expresive punctând tezele și antitezele, ținând ritmul înălțărilor și căderilor.

Din când în când, izbucnea o apostrofă. Atunci, Hitler își ridica ușor mâna dreaptă ca și când ar fi vrut să prindă un glonț sau își încrucișa brațele; și a reușit repede, în două-trei cuvinte, să câștige adeviziunea publicului. Tehnica lui amintea de fentele și paradele unui jucător de scrimă sau de redresările unui funambul. [...] Studiam asistența. Ce se întâmplase cu mulțimea dispartă pe care o văzusem cu o oră mai înainte? Ce-i suda, deodată, împreună, pe acești oameni pe care căderea vertiginoasă a mărcii îi condamnase să lucreze fără odihnă pentru a-și câștiga cu greu un trai decent? Zgomotul glasurilor și clinchetul halbelor încetase; spectatorii sorbeau cuvintele oratorului. La câțiva pași de mine, o femeie tânără stătea cu privirea ațintită spre Hitler: literalmente subjucată de viziunea Germaniei viitoare pe care o evoca el, părea cufundată într-un fel de extaz¹.

Se pare că și Hanfstaengl! Atât de mult încât, când scrie aceste rânduri, mult după Procesul de la Nürnberg, se îndoiește de intențiile criminale pe care Hitler le avea deja față de adversarii săi comuniști și socialiști și, mai presus de toate, față de evrei:

Toți dușmanii poporului, declara el, vor fi într-o zi *beseitigt* (literalmente, „măturăți” sau „îndepărtați”). Acest termen

---

¹ Ernst Hanfstaengl, *Hitler, the Missing Years*, Arcade Publishing, New York, 1957; *Hitler, les années obscures*, Perrin, Paris, 2018.

era, de altfel, perfect plauzibil, și n-am perceput în el nicio aluzie sinistră. Mă îndoiesc chiar că, în mintea lui Hitler, el a avut sensul de „a lichida”, pe care l-a căpătat mai târziu¹.

Să trecem peste ciudățenia remarcii, inseparabilă de pleoara *pro domo* care subzistă în *Memoriile* lui Hanfstaengl: important este că, în câteva săptămâni, americanul devine un fervent național-socialist, ajunge să-l întâlnească pe Hitler și să-i devină prieten. Un prieten atât de apropiat, încât îl alege drept naș pentru fiul său, Egon, născut în februarie 1921.

La rândul său, cel ce avea să devină dictator a înțeles întregul profit pe care îl putea avea de pe urma acestui personaj ale cărui relații sociale se întindeau pe două continente. Acesta nu întârzie, de altfel, să se facă util, căci, la începutul lui 1923, acordă mișcării naziste un împrumut de 1 500 de dolari. Echivalentul unei donații în acea perioadă de inflație galopantă... Și o binecuvântare pentru ziarul mișcării, *Völkischer Beobachter*², care devine, din săptămânar, cotidian, beneficiind și de consilierea lui Hanfstaengl, însărcinat să refacă macheta și să-i găsească publicitate.

Cu un an înaintea lui Hermann Goering, care îl va întâlni pentru prima dată pe Hitler în octombrie 1922 și îl va ajuta rapid să profite de numeroasele lui relații financiare și mondene, un cetățean american este deci cel care, primul, îi va furniza agitatorului austriac mijloacele materiale de care are nevoie pentru a-și pune în practică proiectele. Mai mult, în Uffing am Staffelsee, la casa de la țară a lui Hanfstaengl, nu departe de Garmisch-Partenkirchen, s-a refugiat Hitler, în noiembrie 1923, după eșecul Puciului de la berărie, până să fie găsit și arestat de poliție.

¹ *Ibid.*

² *Observatorul poporului.*